

UBND TỈNH LÂM ĐỒNG
TRUNG TÂM XÚC TIẾN ĐẦU TƯ
THƯƠNG MẠI VÀ DU LỊCH

Số: /TTXT-ĐTĐN

V/v gửi Bài tham luận Hội thảo “Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo dựa trên tài sản trí tuệ, tiêu chuẩn chất lượng, công nghệ và thương mại hóa sản phẩm”.

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Lâm Đồng, ngày 16 tháng 10 năm 2023

Kính gửi: Sở Khoa học và Công nghệ tỉnh Lâm Đồng
(Ban Tổ chức Ngày hội khởi nghiệp đổi mới sáng tạo)

Theo đề nghị của Ban Tổ chức Ngày hội khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại Văn bản số 1174/BTC ngày 02/10/2023 về việc mời viết bài tham luận hội thảo;

Trung tâm xúc tiến Đầu tư, Thương mại và Du lịch tỉnh Lâm Đồng (*Trung tâm*) kính gửi Bài tham luận Hội thảo “Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo dựa trên tài sản trí tuệ, tiêu chuẩn chất lượng, công nghệ và thương mại hóa sản phẩm” của Giám đốc (*kèm theo Bài tham luận*).

Trân trọng./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Email: skhcnld@gmail.com;
- Ban Giám đốc;
- Các phòng, TTTT;
- Đăng tải: <https://dalat-info.gov.vn>;
- Lưu: VT, ĐTĐN.

GIÁM ĐỐC

Dương Quốc Anh

BÀI THAM LUẬN
GIẢI PHÁP THỨC ĐẨY THƯƠNG MẠI HÓA SẢN PHẨM
KHOI NGHIỆP CỦA SINH VIÊN VÀ THANH NIÊN

Họ và tên tác giả: Dương Quốc Anh;
 Chức vụ: Giám đốc Trung tâm xúc tiến Đầu tư, Thương mại và Du lịch tỉnh Lâm Đồng;
 Số căn cước công dân: 027067009976; mã số thuế: 5800672401;
 Số tài khoản: 102884673333; Ngân hàng Công Thương - Chi nhánh Lâm Đồng.

Trong giai đoạn hiện nay, tình trạng sinh viên ra trường không tìm được việc làm hoặc làm những công việc trái với chuyên ngành đào tạo ngày càng nhiều, gây lãng phí và lo lắng cho gia đình và xã hội. Bên cạnh đó, nhiều thanh niên, nhiều người trẻ, mặc dù có trình độ nhưng do thiếu nguồn tài chính, thiếu sự hỗ trợ từ các cơ quan chức năng nên khó “tạo dựng” được sự nghiệp của mình.

Trước tình hình trên, Bộ Giáo dục và Đào tạo và nhiều cơ quan chức năng đã phối hợp với các tổ chức hội đoàn thể, các doanh nghiệp thực hiện nhiều chương trình hành động nhằm giúp sinh viên, các bạn trẻ, những người yếu thế trong xã hội phát triển các kỹ năng và kiến thức cần thiết để tăng cường khả năng khởi nghiệp; điều này tạo động lực mạnh mẽ cho thế hệ trẻ có thể tự mở ra tương lai cho bản thân. Hiện nay, số lượng sinh viên sau khi tốt nghiệp có ý định “tự thân lập nghiệp” còn rất ít, mà thay vào đó là chấp nhận “làm công ăn lương”. Chính vì vậy, việc khởi nghiệp, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo là vấn đề mang tính cấp thiết đối với toàn xã hội.

Tại Việt Nam, thời gian gần đây, thông qua các phương tiện thông tin truyền thông, các sự kiện kết nối, các hội nghị, hội thảo,... chúng ta đã nghe nhiều đến cụm từ “Khởi nghiệp”, “Phong trào khởi nghiệp”; cụ thể: Trước đây, trên kênh VTV1 của Đài Truyền hình Việt Nam, trong Chương trình thời sự Chào buổi sáng có nội dung “Cà phê khởi nghiệp”. Câu hỏi đặt ra đối với chúng ta là: Khởi nghiệp ở Việt Nam được hình thành khi nào và tại sao phải khởi nghiệp, các giải pháp nào để thúc đẩy thương mại hóa sản phẩm khởi nghiệp?

Để thúc đẩy phong trào khởi nghiệp, Chính phủ đã đưa ra nhiều định hướng, chính sách lớn thông qua việc ban hành nhiều văn bản nhằm hỗ trợ, tạo lập môi trường thuận lợi để khởi nghiệp, cụ thể như: Luật hỗ trợ doanh nghiệp

nhỏ và vừa; Nghị quyết số 35/NQ-CP ngày 16/5/2016 của Chính phủ về hỗ trợ và phát triển doanh nghiệp đến năm 2020; Quyết định số 844/QĐ-TTg ngày 18/5/2016 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Đề án hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp; Nghị quyết số 19-2017/NQ-CP ngày 06/02/2017 về tiếp tục thực hiện những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia năm 2017, định hướng đến năm 2020, và đặc biệt là cam kết của Chính phủ về xây dựng một Chính phủ liêm chính, kiến tạo, hành động và phục vụ.

Tại tỉnh Lâm Đồng, UBND tỉnh cũng đã ban hành nhiều chính sách cụ thể để khuyến khích phong trào khởi nghiệp như: Quyết định số 740/QĐ-UBND ngày 18/4/2017 ban hành Đề án hỗ trợ khởi nghiệp tỉnh Lâm Đồng đến năm 2020; Quyết định số 635/QĐ-UBND ngày 22/3/2019 về phê duyệt Đề án hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng đến năm 2025; Kế hoạch số 9025/KH-UBND ngày 10/12/2021 về Kế hoạch triển khai thực hiện “Đề án hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng đến năm 2025”; thành lập Tổ khởi nghiệp và Quỹ hỗ trợ khởi nghiệp tỉnh Lâm Đồng...

Khởi nghiệp đã được nhen nhóm hơn chục năm qua như dòng chảy tự nhiên của sự phát triển kinh tế và dòng chảy đó bắt nguồn từ óc sáng tạo và tinh thần kinh doanh vốn có của người Việt Nam.

Khởi nghiệp là thuật ngữ chỉ về những công ty đang trong giai đoạn bắt đầu kinh doanh nói chung (Startup company), nó thường được dùng với nghĩa hẹp chỉ các công ty công nghệ trong giai đoạn lập nghiệp. Khởi nghiệp là một tổ chức được thiết kế nhằm cung cấp sản phẩm và dịch vụ trong những điều kiện không chắc chắn nhất (Bách khoa toàn thư mở Wikipedia).

Khởi nghiệp cũng có nghĩa là bạn tạo ra giá trị có lợi cho người cho xã hội hoặc nhóm khởi nghiệp, cho các cổ đông của Công ty, cho người lao động, cho cộng đồng và Nhà nước. Khởi nghiệp bằng việc thành lập doanh nghiệp sẽ tạo tăng trưởng kinh tế và dưới một góc độ nào đó sẽ tham gia vào việc phát triển kinh tế xã hội (<http://enternews.vn>).

Ý định khởi nghiệp là sự liên quan ý định của một cá nhân để bắt đầu một doanh nghiệp (Souitaris, Zerbinati, & Al-Laham, 2007); là một quá trình định hướng việc lập kế hoạch và triển khai thực hiện một kế hoạch tạo lập doanh

nghiệp (K., Gupta, & Bhawe, 2007). Ý định khởi nghiệp của một cá nhân bắt nguồn từ việc họ nhận ra cơ hội, tận dụng các nguồn lực có sẵn và sự hỗ trợ của môi trường để tạo lập doanh nghiệp của riêng mình (Kuckertz & Wagner, 2010). Ý định khởi nghiệp là trạng thái tâm lý cá nhân hướng đến việc hình thành, thiết lập hình thức hoạt động kinh doanh (Bird, 1998).

Ý định khởi nghiệp là cam kết khởi sự bằng việc lập doanh nghiệp mới (Krueger, 1993). Ý định khởi nghiệp là sẵn sàng thực hiện các hoạt động của doanh nhân (Gurbuz & Akol, 2008). Ý định khởi nghiệp của sinh viên xuất phát từ các ý tưởng của sinh viên và được định hướng đúng đắn từ chương trình giáo dục và những người đào tạo (Schwartz, Lewis, Savio, & Chan, 2009).

Khởi nghiệp - Startup là bạn có ý định tự mình có một công việc kinh doanh riêng; bạn muốn tự mình làm và quản lý; tự kiếm thu nhập của mình. Bạn cung cấp và phát triển một sản phẩm hay dịch vụ nào đó, mua bán lại một sản phẩm hay cửa hàng đang hoạt động hoặc hoạt động sinh lời nào đó (TS. Lê Thẩm Dương, 2016).

Trên thế giới đã có nhiều tác giả và nhóm tác giả nghiên cứu vấn đề khởi nghiệp; sau đó, tại Việt Nam cũng có nhiều tác giả đưa vấn đề khởi nghiệp vào nghiên cứu.

Trong nhiều năm qua, lĩnh vực khởi nghiệp đang rất được các nhà nghiên cứu trên thế giới quan tâm, đặc biệt là nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến ý định khởi nghiệp của một cá nhân. Lee & cs (2006) cho rằng tinh thần khởi nghiệp được chú trọng ở nhiều quốc gia và được xem là cách thức để thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và tạo việc làm. Sobel & King (2008) nhận định khởi nghiệp là chìa khóa quan trọng để tăng trưởng kinh tế, chính vì vậy việc thúc đẩy giới trẻ khởi nghiệp là một trong những ưu tiên hàng đầu của các nhà chính sách.

Đúc kết từ những nghiên cứu trước đây, nhiều công trình nghiên cứu tại Việt Nam đã cho thấy rằng, các yếu tố cá nhân và yếu tố môi trường có tác động đến ý định khởi sự doanh nghiệp.

- Theo Nguyễn Thị Yên (2011), sự sẵn sàng kinh doanh, tính cách cá nhân và sự đam mê kinh doanh là những yếu tố cá nhân tác động đến ý định khởi sự doanh nghiệp của sinh viên trường Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh. Bên cạnh đó, yếu tố về nguồn vốn cũng góp phần ảnh hưởng.

- Theo (Tiên, & Việt, 2016) có 7 nhân tố ảnh hưởng đến ý định khởi nghiệp: (1) chương trình giáo dục, (2) môi trường, (3) động cơ, (4) tính cách, (5) tư duy, (6) thái độ và (7) giới tính tác động đến ý định khởi nghiệp.

- Theo nghiên cứu của nhóm tác giả: (Nghị, Hiền, & Thanh, 2016) có 7 nhân tố ảnh hưởng đến ý định khởi sự doanh nghiệp của sinh viên ngành quản trị kinh doanh ở các trường đại học, cao đẳng tại thành phố Cần Thơ thông qua các yếu tố: (1) thái độ, (2) quy chuẩn chủ quan, (3) giáo dục, (4) kinh nghiệm làm việc, (5) sự đam mê kinh doanh, (6) sự sẵn sàng kinh doanh và (7) nguồn vốn.

Trước khi đề xuất những giải pháp để thúc đẩy thương mại hóa sản phẩm khởi nghiệp của các bạn sinh viên, của thanh niên, chúng ta cần đặt ra vấn đề, hoạt động khởi nghiệp đang gặp phải những khó khăn gì:

(1) Tỷ lệ doanh nghiệp, dự án khởi nghiệp thành công không cao. Kết quả khảo sát của Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI) đưa ra năm 2019, Việt Nam có chưa đến 10% doanh nghiệp khởi nghiệp thành công¹.

(2) Hạn chế về vốn và cơ chế, chính sách huy động vốn. Các dự án khởi nghiệp thường được bắt đầu bằng nguồn vốn tự có hạn hẹp của các thành viên sáng lập, trong khi khả năng vay vốn ngân hàng hoặc kêu gọi từ các quỹ đầu tư là rất thấp.

(3) Cơ chế, chính sách hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp yếu trong khâu tìm kiếm khách hàng.

(4) Bên cạnh đó, khởi nghiệp còn đối mặt với các khó khăn về cơ sở vật chất, nghiên cứu phát triển, không đủ điều kiện để trang trải các chi phí máy móc; hạn chế về khả năng đáp ứng các thủ tục hành chính liên quan tới việc gia nhập thị trường; thiếu kinh nghiệm về kinh doanh...

Từ thực tế như trên, tác giả đề xuất một số giải pháp để các dự án khởi nghiệp thành công và thúc đẩy thương mại hóa sản phẩm khởi nghiệp của sinh viên và thanh niên, cụ thể như sau:

1. Phải coi sản phẩm khởi nghiệp là tài sản thuộc về chủ sở hữu thực sự của nó, đó là các nhóm khởi nghiệp, doanh nghiệp khởi nghiệp, cá nhân khởi nghiệp,... các tài sản này phải được các cơ quan chức năng hỗ trợ đăng ký bằng

¹ VCCI (2019), Báo cáo tại Hội thảo "Hoàn thiện chính sách hỗ trợ doanh nghiệp".

phát minh sáng chế hoặc sở hữu trí tuệ hoặc bản quyền hoặc đăng ký nhãn hiệu,... Khi đó, sản phẩm khởi nghiệp được xem như một loại hàng hóa gắn liền với lợi ích hợp pháp và chính đáng của chính chủ sở hữu. Các chủ sở hữu có quyền mua bán, cho thuê, ủy quyền tác nghiệp, liên kết liên doanh,... theo nhu cầu và mong muốn của mình.

2. Đối với hoạt động hỗ trợ khởi nghiệp phải chấp nhận nguyên tắc rủi ro. Trong kinh doanh bảo hiểm thì chấp nhận nguyên tắc “lấy số đông bù cho số ít; doanh thu phát sinh trước, chi phí phát sinh sau”. Còn đối với hoạt động hỗ trợ khởi nghiệp thì phải chấp nhận rủi ro mất vốn hỗ trợ, “lấy số ít bù cho số đông”. Nội dung này rất phù hợp với cách tiếp cận của các nước trên thế giới và rất thực tế. Số lượng dự án khởi nghiệp thành công 100% là chưa bao giờ có. Do đó, chúng ta phải thay đổi cách suy nghĩ trong quá trình xây dựng các chính sách hỗ trợ khởi nghiệp, không thể có quy định “chấp nhận rủi ro nhưng phải bảo toàn vốn”.

3. Cần tiếp tục có sự đổi mới, chú trọng trong công tác đào tạo sinh viên tại các trường đại học, cao đẳng để thôi thúc tinh thần khởi nghiệp, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ngay từ khi ngồi trên ghế nhà trường. Chúng ta biết rằng, tinh thần khởi nghiệp của sinh viên và thanh niên phụ thuộc vào nhiều yếu tố như: môi trường, động cơ, tính cách, tư duy, thái độ, giới tính... Chính vì vậy, nội dung đào tạo phải hướng đến các giải pháp để tác động đến các yếu tố này. Từ đó, hình thành một xã hội khởi nghiệp, tăng tính cạnh tranh của xã hội, giải quyết việc làm cho xã hội,...

4. Các cơ quan thông tin và truyền thông phải có sự hỗ trợ thực sự cho hoạt động và các dự án khởi nghiệp, sản phẩm khởi nghiệp. Chúng ta đã bước vào kỷ nguyên số, kỷ nguyên của nền kinh tế tri thức, nền kinh tế tuần hoàn, nền kinh tế chia sẻ thì hơn lúc nào hết vai trò của các cơ quan truyền thông là hết sức quan trọng để truyền tải thông tin về công dụng, chất lượng, tính ưu việt và tính cạnh tranh của sản phẩm khởi nghiệp đến với khách hàng.

5. Phát triển thị trường tài chính nhằm đa dạng hóa kênh huy động vốn cho các dự án khởi nghiệp, phát triển sàn giao dịch chứng khoán dành cho khởi nghiệp, giúp các dự án khởi nghiệp tháo gỡ khó khăn về vốn phát triển sản xuất kinh doanh; thúc đẩy phát triển thị trường trái phiếu; chú trọng thu hút các nhà đầu tư và các quỹ đầu tư mạo hiểm để hỗ trợ các dự án khởi nghiệp.

6. Cần trang bị tốt hơn kiến thức về tài chính và huy động nguồn vốn để có thể tiếp cận và kêu gọi vốn thành công. Các tổ chức khởi nghiệp cần chủ động nghiên cứu, cập nhật thông tin về chính sách, pháp luật để kịp thời nắm bắt, tiếp nhận, tận dụng các cơ hội, ưu đãi chính sách và hạn chế tối đa các rủi ro trong quá trình khởi nghiệp.

7. Khi thực hiện ý tưởng kinh doanh, dự án khởi nghiệp, các chủ thể khởi nghiệp thường tập trung vào thị trường và doanh số. Nhưng để có những bước đi vững chắc, sẵn sàng cho việc gia tăng vốn thì vấn đề hiểu biết pháp luật là hết sức cần thiết. Các chủ thể khởi nghiệp cần phải đánh giá đúng vai trò của bộ phận luật sư trong quá trình hoạch định kế hoạch kinh doanh. Thực hiện tốt việc soạn thảo và ký kết thỏa thuận hợp tác, các văn bản thỏa thuận giữa các thành viên sáng lập nhằm định hướng và đưa ra kế hoạch hợp tác cụ thể.

8. Tăng cường hỗ trợ tổ chức các hoạt động kết nối, xúc tiến thương mại gắn liền với hoạt động quảng bá văn hóa, ứng dụng công nghệ để chia sẻ và kết nối, mở rộng thị trường tiêu thụ sản phẩm của các dự án khởi nghiệp.

9. Tiếp tục hoàn thiện, nghiên cứu ban hành mới, bổ sung các cơ chế, chính sách mới, cần thiết để hỗ trợ, thúc đẩy hoạt động khởi nghiệp, tạo điều kiện trong việc thu hút nguồn tài chính nhằm đảm bảo cho các dự án khởi nghiệp có thể trụ vững. Áp dụng cơ chế tài chính, chính sách thuế, miễn giảm tiền thuê đất, thuê nước mang tính đặc thù...

10. Nâng cao vai trò của các hiệp hội doanh nghiệp và các hiệp hội, hội ngành nghề, phát huy vai trò cầu nối giữa cơ quan Nhà nước với Tổ chức khởi nghiệp. Thực hiện tốt chức năng phản biện chính sách và tham vấn để ban hành các chính sách hỗ trợ khởi nghiệp, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.

Hy vọng rằng, với những giải pháp của tác giả đưa ra, hoạt động khởi nghiệp, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo sẽ ngày càng phát triển và đạt nhiều hiệu quả, huy động được các nguồn lực trong xã hội, góp phần giải quyết việc làm và gia tăng tính cạnh tranh, năng động cho xã hội.